

D A M I A

On. Biblioteca Palatului Cultural
Arad
Jud. Arad.

Ziar românesc al Ținutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene

Șefredactor:
ROMULUS P. ROȘU Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei. Pentru
țărani, preoți și învățători 300 lei.
Pentru întreprinderi 2000 lei.Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU**2 Lei**

Redacția și administrația:

Timișoara I.

Str. Lonovici No. 2

Telefon:

Redacția și administrația 12-66

Tipografia 14-69

SPECULA

Revenim asupra măsurilor luate de guvern de a reprimă cu mijloacele cele mai drastice toate contravențiile făcute la ordinea și liniștea publică.

Durere, nu toți sunt pătrunși de îndatoririle pe cari ni le dictează ceasul de față, și pe lângă gloata de colportori cari se indeletnicesc cu criticarea stărilor dela noi, sau de peste hotare, există o speță, tot atât de periculoasă, care, alarmând populația prin știri fantaziste, caută să producă panică, pentru ca astfel să-și poată aranja anumite scoteli de ordin material. Specula cea mai deșantată se face prin și cu ajutorul acestora.

Pentru a provoca o cumpărare mai mare a alimentelor de prima necesitate, pe cari s'au îngrijit să le depoziteze din timp, recurg la clasica formulă a alarmismului și se întâmplă că la Timișoara, de exemplu, oraș, de pe piețele cărora lipsa alimentelor nu poate fi justificată cu nici un motiv real, pâinea, zahărul, orezul, carnea sau untura, încep să se rarească, în schimb la preturi se observă o tendință de urcare.

Știm cu toții că producția grâului a întrecut toate așteptările anul acesta. Disponibilitățile de export sunt atât de mari, încât a fost necesar să se ia măsuri ca să nu scadă prețul. Atunci cum va explicați presiunile ce se fac pentru ca prețul pâinei să fie ridicat? Cu untura se petrece același lucru. Banatul dă poate cel mai mare contingent de porci pentru export. Cu toate acestea untura înregistrează o urcare la preț.

Evident, negustorul care caută să speculeze situația, se face vinovat, dar e vinovat și publicul consumator. O sumedenie de instituțiuni, cari fac aprovizionări mai mari, în loc ca să se adreseze cooperativelor, sau engrosiștilor, unde pot căpăta și azi orice cantitate, fac cumpărături masive dela negustorii detaiști și atunci când cererea e prea mare, în mîntea comerciantului evident că va germina gândul speculei.

Autoritatea legiuită a luat toate măsurile din timp pentru a preîntâmpina specula. Primăria municipiului nostru a fixat prețuri maximale la alimentele de prima necesitate, și pentru ca aceste ordonanțe să poată fi aplicate cu eficacitate, se cere chiar concursul consumatorilor.

Să nu ne mulțumim numai cu aceia că protestăm când spoliatorul nevoilor noastre, ne pune în fața unor prețuri cari depășesc capacitatea de plată a cetățeanului nevoias, ci să ne adresăm imediat autorităților. Nu e numai o treabă polițienească aceasta, deoarece lipsa aplicării sancțiunilor atrage după sine încurajarea vânzării oneroase. Fără să înpietăm asupra intereselor păturii negustorești, față de o urcare de prețuri nejustificată, autoritate și public trebuie să meargă mână în mână pentru a stărpi răul din rădăcini.

ROMULUS P. ROȘU

Situația pe frontul căsăritean

Orașul Lwow a început apărarea

Puternice trupe polone au pornit în ajutorul orașului asediat

Populația orașului indemnă să rămână pe loc

Londra, 16 (Rador). — Reuter transmite: În timp ce polonii recunosc că s'au dat lupte crâncene la Kaluszyn, localitate situată cam 20 km. spre Răsărit de Varșovia, se poate observa că strategia germană urmărește în acest sector un plan mult mai vast, decât ocuparea capitalei polone.

Se raportează astfel, că înspre Sud-Vest înaintează forțele puternice, pornite dela frontiera Prusiei Orientale, îndreptându-se spre Tomaszów și Rawa Ruska, între Lwow și Lublin. Obiectivul acestei acțiuni pare a fi închiderea întregului triunghi mărginit de râurile Bug, San și Vistula, în interiorul cărora se găsește grosul armatei polone. Succesul acestui plan necesită o centrare rapidă a trupelor ultra mobile în puncte determinate, — operațiuni plină de riscuri — lungă linie de comunicație vulnerabile și întărirea aprovizionărilor. Unii dintre observatori profetizează că o parte a armatei polone se va putea strecura afară de acest triunghi, pentru a ataca pe

germani din două părți, când aceștia vor voi să închidă cercul.

Puternice trupe polone de întărire sunt acum în drum spre a salva Lwowul și Prezibases, căi de comunicație spre Sud.

Germanii fac încercări desperate să ajungă la terenurile petrolifere dela Drohobycz și Baryslaw, dar polonii au luat toate măsurile pentru ca sondele să fie distruse, dacă va fi nevoie. Presiunea franceză de pe frontul de Vest pare să fie atras acolo forțele aeriene germane din Polonia.

Avioanele franceze și engleze au făcut importante raiduri săptămâna trecută, luând numeroase fotografii ale fortificațiilor din linia Siegfried. Se socotește că francezii au ocupat până acum 500 de mile patrate de teritoriu german, iar contraatacurile repetate ale germanilor n'au reușit să-i dea înapoi. Circulă știri, că puternice forțe germane de întărire au pornit spre frontul de Vest.

Războiul incompatibil cu dreptul internațional

Distrușerea sistematică a orașelor polone

VARȘOVIA, 16 (Rador). — Havas transmite următorul comunicat al agenției Pat: Bombardarea orașelor deschise polone de către aviația germană a luat caracterul unei distrușeri sistematice a tuturor orașelor și satelor care nu au nici o legătură cu operațiunile militare. Nu e nici o îndoială, că acest fel de a face război, este absolut incompatibil cu dreptul internațional și în contradicție flagrantă cu declarația făcută de Germania, către statele civilizate.

POPULAȚIA CIVILĂ DIN LWOW AJUTĂ TRUPELE

Riga, 16 (Rador). — D. N. B. transmite: Ultimul comunicat militar polon, constată că în timpul apărării Lwowului populația civilă a fost întrebuintată la apărarea națională. Statul major polon constată cu satisfacție, că populația civilă din Lwow a ajutat trupele în lupta contra adversarului.

Lwow, 16 (Rador). — Havas transmite: Voevodul Lwowului a adresat populației orașului o proclamație, indemnându-o să rămână pe loc. Voevodul declară că el însuși rămâne la Lwow, deși s'a dat ordin de evacuarea orașului. Primarul Lwowului a adresat și el populației o proclamație asemănătoare, chemând pe cetățeni la luptă, pentru apărarea orașului.

BOMBARDAREA ORAȘULUI KREMNEC

Paris, 16 (Rador). — TRIMISUL SPECIAL AL AGENȚIEI HAVAS LA KREMNEC (POLONIA) DESCRIE BOMBARDAREA ACESTEI LOCALITĂȚI DE UN AVION DE BOMBARDAMENT GERMAN CARE A ARUNCAT BOMBE ÎN PLIN CENTRU.

ERA — SPUNE CORESPONDENTUL — ZI DE TÂRG ȘI SĂRBĂTOARE EVREIASCĂ STRĂZILE ERAU PLINE DE LUME. BOMBELE AU FĂCUT 20 MORȚI ȘI VREO 30 RĂNIȚI, PRINTRE CARI FEMEI ȘI COPII.

ORAȘUL PREZINTĂ UN ASPECT ÎNGROZITOR, CU CASELE ÎN RUINĂ, ȘI CADAVRE PE STRAZI. CORESPONDENTUL SEMNALEAZĂ CĂ ACEST ORAȘ NU REPREZINTĂ NICI O IMPORTANȚĂ DIN PUNCT DE VEDERE MILITAR.

Comunicatul german

Berlin, 16 (Rador). — D. N. B. transmite: Comandamentul suprem al armatei germane comunică:

Grupul dela sud al trupelor germane de pe frontul răsăritean a trecut în ziua de 14 Septembrie de șoseaua Lemberg—Lublin. Numeroasele forțe poloneze încercuite în apropiere de Kutno, care se apăra cu energie, cu încercat Joi din nou să pătrundă spre Sud-Est, însă încercarea lor n'a reușit. La Est de Vistula, trupele germane se apropie pe la Nord-Est și Sud-Est de cartierul Praga din Varșovia. Încercările poloneze de a se re-grupa și îndrepta către Est, au fost de-a-semeni respinse. Trupele germane care avansează spre Brest-Litovsk au pătruns venind dela Nord, în zona de fortificații a orașului. Partea dintre forturile orașului a fost ocupată. Citadela propriu zisă se află încă în mâinile inamicului. Gdynia se găsește în stăpânirea trupelor germane. Forțele navale au cooperat cu eficacitate la luptele date de armata terestră, pentru ocuparea orașului Gdynia și a peninsulei Hela. Cu tot timpul rău, aviația a bombardat cu mult succes calea ferată și gara și a prîjnit cu succes acțiunea terestră a trupelor germane, care luptă contra armatei polone încercuită în apropiere de Kutno. Pe frontul de Vest, activitatea artileriei inamice a fost apoliabilă.

Inamicul care a atacat în ziua de 12 Septembrie spre Sihweig, la Nord de Pirmasesn, s'a retras dincolo de frontieră, din cauza activității artileriei germane.

Nici un atac aerian nu s'a produs deasupra teritoriului german.

Berna, 16 (Rador). — Corespondentul Havas retransmite o telegramă a agenției D. N. B., care arată că trupele germane din Galiția au pus stăpânire pe sondele de petrol dela Drohobycz, Baryslaw și Jaslo.

Orașele de pe linia Siegfried au fost evacuate

Bruxelles, 16 (Rador). — Reuter anunță: ȘTIRILE PRIMITE ACI, ARĂTĂ CĂ LA BERLIN SE CONFIRMA OFICIAL EVACUAREA „CU TITLU TEMPORAR” A MAI MULTOR ORAȘE DIN VECINĂTATEA LINIEI SIEGFRIED.

Problema teatrului românesc dela Arad

Arad, 16 — Mișcarea teatrală arădăna este cunoscută marelui public nu numai din orașul nostru și din întreaga țară, pentru faptul că aci s'a luat inițiativă acum câțiva ani de a se înființa un teatru românesc cu caracter permanent. Asupra necesității acestei mișcări de pe vremuri nu mai este cazul să insistăm aci. Fapt este că acest teatru a luat formă concretă și a dat rezultate foarte frumoase, mulțumind nu numai pe exigenții spectatori români din localitate dar și pe inițiatori, care și-au văzut intrupat visul în realitate. Fără îndoială, mișcarea pornită a atras după sine și pe alți factori de răspundere și pe alte persoane marcante din orașul nostru, când s'a văzut că se muncește pentru ridicarea prestigiului românesc. Teatrul permanent al Aradului a încheiat trei stagii complete și a satisfăcut din belșug, mai ales că organizatorii au căutat să fie reprezentate numai piese cu caracter moral și jucate de marii artiști dela teatrul național din București și Cluj.

Mișcarea această însă a trebuit să înceteze — și nu din vina inițiatorilor — acțiunea fiind transformată ulterior într-o mișcare generală a intelectualilor arădani pentru susținerea teatrului românesc, din cauza unor împrejurări ce nu cad în vina inițiatorilor. Teatrul comunal a fost închis din cauză că el nu mai prezintă siguranță pentru viața spectatorilor — așa glăsuște comunicatul oficial al primăriei Arad — și astfel teatrul românesc cu caracter permanent și-a încheiat pentru moment activitatea sa.

Dat fiind că teatrul este un mijloc dintre cele mai nimerite pentru afirmări spirituale și manifestațiuni românești, ideea de a avea la Arad asemenea instituțiune nu e permisă să fie abandonată și nici pusă pe planul al doilea printre preocupările cotidiene.

Iată de ce este necesar luarea imediată în discuție, a problemei localului teatrului dela Arad, precum și felul de organizare a celei de a patra stagii ce ar urma să fie bine pusă la punct încă de pe acuma.

Sunt patru factori de mare însemnătate la Arad, primarul, prefectul, comandantul garnizoanei și neîntrecutul susținător al teatrului românesc dela noi, Vlădica Aradului.

Să se întrunească — să chibzuiescă — dar mai ales să vrea toți unul și același lucru: deslegarea problemei teatrului românesc cu caracter permanent și totul va ieși bine.

S'o facă și vor binemerita dela toți cei ce așteaptă cu nesaț afirmarea românismului prin cultură de bună calitate și prin teatru românesc, care să răspundească de pe scena locală — oricare va fi aceea — graiul nostru strămoșesc și capacitatea actorului român, neîntrecut printre popoarele ce-l înconjură.

Aradul nu poate fi lipsit de o asemenea afirmare românească!

Județul Timiș-Torontal
Primăria Comunei Vinga.

PUBLICAȚIE
Nr. 2222/1939.

Se aduce la cunoștință, că în ziua de 22 Septembrie 1939, ora 12, se va ține în localul Primăriei comunale licitațiunea publică pentru repararea și transformarea edificiului hotelului comunal, în valoare de cca. 1.000.000 lei.

Licitațiunea se va ține în conf. cu art. 88-110 din L. C. P. a Reg. Of. Central de Licitații și normele publicate în Mon. Of. 127/1931.

Dacă această licitație va fi fără rezultat, a doua se va ține în 28 Septembrie, la același ora și aceleași condițiuni sau prin tratat prin bună învoială, în ziua de 5 Octombrie 1939.

Vinga, la 28 August 1939.

Primar:
D. Repede.

Notar:
P. N. Gruffa.

Elogiul meritului Ministerul Educației Naționale elogiază activitatea învățătorilor distinși Dascălii noștri de frunte

Ministrul Educației Naționale a adus mulțumiri pentru activitatea depusă de acei dascăli, cari au înțeles să-și facă cu frumose rezultate, datoria.

Astfel li-se aduce mulțumiri d-lor Alex. Nic. din Lugoj pentru activitate școlară și extrașcolară, Olariu Vasile din Făget, foști subvizori, trecuți la pensie pe data de 1 Septembrie a. c.

Aceleași mulțumiri li-se aduce și următorilor învățători trecuți la pensie pe data de 1 Septembrie a. c., după o activitate școlară de 35 ani: Terfaloagă I. Iablașița, Rachitovan A. Timișoara, Lădăriu P. Lugoj, Schiopu Nic. Orșova, Rista M. Ohaba-Română.

Ministerul a mai elogiat și meritele

următorilor dascăli în activitate: Linția Nic. Caransebeș pentru activitate școlară și extrașcolară, Bălțeanu Savela Topleț, pentru frumoasele lucrări la clasa de gospodărie și lucru manual, Dumitrașcu Alex, Sărăzani pentru rezultate excepționale, Bițoian Romulus Răchita pentru interesul deosebit la explicarea metodei comunităților de muncă și rezultatele obținute, Enășescu I. Sădrăș, pentru rezultate foarte bune clasă, Brașovan Alex. Făget, pentru activitate școlară și extrașcolară.

Elogiile Ministerului Educației Naționale, sunt exemple vii ale muncii apreciate și îndemnuri pentru toți acei cari plămădesc sufletele neamului.

Organizarea gărzilor naționale din plasa Buziaș

Timișoara, 16. — În cadrul unei însuflețite serbări a avut loc în plasa Buziaș, Joi dimineața, organizarea gărzilor naționale, la care au luat parte toți notarii, primarii satelor și un impozant număr de țărani îmbrăcați în haine de sărbătoare.

La orele 10 dimineața, d-nii colonel Madancovici, comandantul gărzilor din ținutul Timiș, colonel Virgil Popovici, prefectul județului, căpitan Ion Ursu, comandantul gărzilor din județul Timiș-Torontal și N. Galetaru, secretarul comandamentului, primiți cu nesfârșite urale și salutați de primpretor Ioan Duicu, iau parte la serviciul divin, oficiat de un sobor de preoți în frunte cu venerabilul protopop Avram Ciocoi, care îndeamnă pe toți românii să se înroleze în garda națională, servind astfel Patria și Tronul.

D. primpretor Duicu ține o însuflețită cuvântare, asigurând pe d-nii comandanți că toți românii din plasa Buziaș vor răspunde fără șovăire la această sfântă chemare, înscriindu-se în garda națională.

Urmează cuvântarea d-lui căpitan Ion Ursu, care arată rolul și importanța gărzilor naționale.

D. colonel Madancovici vorbește cu multă înflăcărare de suferințele prin care a trecut neamul românesc, de marea bucurie a unirii tuturor românilor, de eroismul și dragostea de țară a soldatului român, care va dovedi în orice împrejurare că este vrednic de înaltașii lui.

Aminteste apoi de figura marelui erou al Banatului, care a fost viteazul general Dragalina, mort în luptele de la Jiu, tatăl distinsului ofițer, generalul Corneliu Dragalina, mândria armatei

române și fala acestui colț de țară. D-sa mulțumește d-lor Rezident Regal dr. Marta, secretar general dr. Ciupe și d-lui colonel Virgil Popovici, prefectul județului, pentru prețiosul sprijin dat gărzilor naționale. Încheie apoi aducând elogiul marelui nostru Suveran, d-lui primministru și d-lui general P. Georgescu, comandantul gărzilor naționale pe întreaga țară.

Urmează defilarea, care se desfășoară într-o perfectă ordine și disciplină, în sunetele fanfarei Regimentului 5 Vânători.

La orele 1 s'a servit o masă camara-dească, pe terasa Casinoului din Buziaș. D. colonel Virgil Popovici, luând cuvântul, îndeamnă pe d-nii primari și notari, să ducă în satele pe cari le conduc iocana strălucite serbări de astăzi și asigurarea că guvernul țării se va îngriji de toate neplăcerile cari le au datorită ultimelor evenimente, să fie înlăturate, în așa fel ca truda muncii lor să fie asigurată, căci numai astfel țara va putea ține față împrejurărilor. D-sa încheie cuvântarea cu omagii aduse M. S. Regelui Carol al II-lea, iar asistența în picioare în nesfârșite urale ovaționează pe Suveran.

D. colonel Madancovici mulțumește d-lui primpretor Duicu, d-lui primar dr. Borca și tuturor celor cari prin preț și entuziasmul lor au dat o desăvârșită amploare acestei serbări patriotice.

Citiți și răspândiți ziarul „DACIA“

TEATRUL COMUNAL

Sâmbătă 23 Septembrie ora 9, seara

Sub înaltul patronaj al Excelenței Sale Dl. Dr. Alex. Marta

Rezident Regal al Ținutului Timiș

Sedința Literară dată de marele romancier

IONEL TEODOREANU

despre:

Cum am scris Medelenii

Biletele depe acum la Librăria Cartea Românească și Sala Teatrului

MEMENTO TIMIȘOREAN

Calendar

SAMBATA, 16 SEPTEMBRIE

Ortodox: Sfânta Martiră Eufimia (303).

Catolic: Sf. Corneliu Papa.

Farmacii de serviciu: Circ. I.: Kun, Ștefan, Alba Iulia 4. Circ. II.: Löw, Str. 3 August și Meiszner, Piața Petru Maior 2. Circ. III.: Cristea, Piața Lahovary 1. Circ. IV.: Steaua, Piața Dragalina 4. Circ. V.: Kövacs, Fratelia: Panajoth. Freidorf: Eremita.

Spectacole

Capitol: „Stăpânul Junglei”, partea II.

Scala: „Gunga Din”.

Corso (fost Rivoli): „Crima Natală” Roqué, cu Micheie Morgan și Raimu.

Apollo: „Stăpânul Junglei”, partea I.

Radio

Sâmbătă, 16 Septembrie:

RADIO ROMANIA, RADIO BUCUREȘTI ȘI RADIO EXPERIMENTAL. Ora 7 Concert de dimineață (discuri); Gimnastică mică; Continuarea concertului dimineții (discuri); Sfaturi gospodărești și igienice. RADIO ROMANIA. 12 Ora, Cota Dunării a barei Sulina. Ora 12.03 Concert de primăvară Orchestra Costică Tandini. RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI. Ora 13.00 Ora; Sport. Ora 13.05 Continuarea concertului Orchestrei Costică Tandini. Ora 13.40 Valsuri din opere și opere (discuri); Vals din opera „Doamna Luna” de Leo Fall; Vals din opera „Contele de Luxemburg” de Lehar; Vals din „Faust” de Gounod (Orch. filarm. din Berlin); Vals din „Eugen Oneghin” de Ceikowsky (Orch. filarm. din Berlin). Ora 14.00 Spectacol Știri artistice. Ora 14.10 Radio-jurnal. Ora 14.30 Balet slave (discuri): Balet din opera „Mireasa vândută” de Smetana (Orch. filarm. din Berlin dir. de Leo Blech); Intronare primăverii de Stokowsky (rch. filarm. din Filadelfia dir. de Stokowsky). Ora 15.10 Actualități. RADIO ROMANIA: Ora 18 Ora străjerii (Ora literar-artistice): I. — D-ra Prof. Lucia Saghin: De vorbă cu străjerii. II. — „Șoimii dela Vest” scenariu radiofonic de I. Valerian. Ora 19 Ora, Mersul vremii. 19.02: „Curtea de Argeș” de Alexandru Bădăuț. Ora 19.10 Concert de după amiază-Orchestra Radio dir. de Ion Gliga: Uvertură la opera „Fra Diavolo” de Auber; Fetezile din „Arabella” de Richard Strauss; Cântecul primăverii din „Walkiria” de Wagner; Uvertura „Chal Romano” de Mendelssohn. RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI: Ora 20 Prin țările scandinave de Prof. Ion Petrovici. Ora 20.15 Continuarea concertului Orchestrei Radio: Sonet de copiat de Schumann; Vals de Dvorak. Ora 20.40: D-na Aurelia Dobrescu (voce): Cântec românesc: Tib. Brediceanu: 1) S'a dus cuol de p'aci; 2) Peștișii flori mă legănai; 3) Bagă, Doamne, luna în nor; Sârba de Brăiloiu; Kiriac: 1) Nece dinciosul; 2) Cine trece pe uliță. Ora 21.00 Postă Radio. Ora 21.15 Muzică variată (Orch. Godwin); Cântec de toamnă de Waldteufel și Vals englez de Yoshitomi Sasinka-potpuriu de melodii rusești de Schirmann (Orch. Marek Weber). Ora 21.30 Radio-jurnal (I); Sport. Ora 22.25 Continuarea concertului (discuri): Prea iubitul vals de Waldteufel (Orch. Marek Weber); Serenadă de dragoste de Becce și Meloc de Fillippucci (Quartetul Godwin); Meloc de Walter Kollo (Orch. Peter Kreuder); Potpuriu din „Povestirile lui Hoffmann” de Offenbach (Orch. Marek Weber); Fox Silver și Fox de Warren (Orch. Peter Kreuder). Ora 23 Radio-jurnal (II). Ora 23.30 Concert de noapte al Orchestrei Victor Pădescu, transmis de la restaurantul „Central”. Ora 23.45 Jurnal pentru străjerii în limba franceză și engleză.

Scurte telegrame externe

Paris, 16 (Rador). — Dana Eva Curie, fiica celebrei chimiste laureată cu premiul Nobel, a ținut la radio Paris o cuvântare, în care a îmbărbătat poporul polon și a preamărit legăturile spirituale seculare dintre poloni și francezi.

Londra, 16 (Rador). — Ministerul de externe anunță, că cinematografele vor fi redeschise de Vineri, de dimineața și până la ora 22. Fac excepție cinematografele din cartierul Westend, care vor fi deschise de la ora 10 până la ora 19.

Londra, 16 (Rador). — Havaș, „Evening Standard” anunță că dacă se va adevăra știrea că transatlanticul „Bremen” și-a schimbat naționalitatea, în mijlocul Atlanticului, trecând sub pavilion italian, pentru a se îndrepta spre un port italian, vasul se expune să fie confiscat ca „pradă de război.”

Budapesta, 16 (Rador). — Dni Vladimir, din partea Ungariei, înlocuind pe șeful secției de politică economică din ministerul afacerilor străine, și d. Christu, ministru plenipotențiar, din partea României, au semnat azi convențiile prin care se reglementează până la 31 Iulie 1940, traficul de plăți și mărfuri între cele două țări. Convențiile vor intra în vigoare la 20 ale lunii, după ratificarea guvernelor.

New York, 16 (Rador). — D. Fitzgerald, șeful cartierului Queen din New York, a numit 12 scriși onorari, cu misiunea de a privi, asculta și comunica politiei, tot ce li-se va părea că nu credează cu atitudinea de bun american, în scopul descoperirii șovinilor și a celor cari ar voi să se dedea la acte de sabotaj. Scrișul Fitzgerald a declarat că lucrează în conformitate cu instrucțiunile primite de la președintele Roosevelt, prin care acesta recomandă scrișilor să ia toate măsurile pentru a colabora la menținerea păcii.

Bruxelles, 16 (Rador). — Guvernul belgian a dat un decret-lege, prin care înființează pe lângă ministerul sănătății un birou oficial belgian pentru informații despre situația prizonierilor de război, militari și civili.

Printr'un alt decret-lege, se înființează un comitet central belgian pentru ajutorarea prizonierilor de război.

New York, 16 (Rador). — ZIARUL „NEW YORK TIMES” CRITICĂ SERVICIUL ARGUMENTELOR FOLOSITE DE PARTIZANII POLITICEI DE IZOLARE, DECLARÂND TOTODATĂ CĂ ST. UNITE NU POT SĂ REVINĂ LA INTERPRETAREA TRADITIONALĂ A NEUTRALITĂȚII. „MAI EXISTĂ O ALTĂ NEUTRALITĂȚI. „MAI EXISTĂ O ALTERNATIVĂ CA SĂ PUTEAM „INTERVENI” ÎN EUROPA, MODIFICÂND LEGEA NEUTRALITĂȚII ÎN ASA FEL, ÎNCÂT BALANȚA SĂ INCLINE ÎN FAVOAREA DEMOCRATIILOR.”

Asuncion, 16 (Rador). — Guvernul a decretat neutralitatea republicii Paraguay.

Budapesta, 16 (Rador). — Havaș: Agenția telegrafică ungară a primit din Kassa informația că cei 14 unguri arestați în Slovacia au fost puși în libertate. Guvernul slovac a instalat la Podolin o tabără de concentrare pentru evrei.

Buenos Aires, 16 (Rador). — Ministerul marinei a luat măsuri ca flota să supravegheze coastele, în vederea menținerii neutralității și pentru a împiedica beligeranții să-și instaleze baze pentru submarine.

WASHINGTON 16 (Rador). — Ziarele anunță că guvernul american a comandat prin intermediul ministerului de război, avioane militare de vânatoare, pentru un milion lire sterline, la fabricile de avioane „Seversky” și „Bell”.

TELEGRAME INTERNE

FIOROS PARICID ÎNTR'O COMUNA DIN BUCOVINA

Cernăuți, 15 (SIR.) — În comuna Constantinești s'a întâmplat un odios asasinat: Iacob Ciornobei de 26 ani, trăia în dușmănie cu mama sa Pelagnia Ciornobei, din cauza unui diferend produs cu o moștenire. Eri seară, Iacob s'a introdus în casa mamei sale, luându-se la ceartă cu ea. La un moment dat beștia lui, care venise înarmat cu un cuțit de bucătărie, s'a repezit la biata femeie aplicându-i mai multe lovituri puternice în spate pe când aceasta voia

să fugă spre a se apăra. Dusă la spital, Pelaghia o intrat în agonie. Nelegiuitul fiu a fost arestat și cu mare greutate scăpat de furia mulțimei locuitorilor revoltată de odioasa lui faptă.

ARESTAREA UNUI MOȘIER CARE I-A UCIS CUMNATUL AVOCAT

Chișinău, 15 (SIR.) — Moșierul Miron Cecalov care și-a ucis cumnatul, pe avocatul Vasile Caliga la conacul moșiei din comuna Temeleuți, a fost înaintat parchetului împreună cu soția sa Reghona. După comiterea crimei atât Ce-

calov cât și soția Reghina au fost găsiți ascunși în podul conacului.

ARSA DE VIE

Cernăuți, 15 (SIR.) — Copila Maria Croaicu de 11 ani, din comuna Mihăileni, jucându-se cu paie aprinse, i-a luat hainele foc, transformându-o într'o torță vie. Copila a murit după o ora de chinuri groaznice.

SURPAREA UNUI MAL PROVOACA MOARTEA UNUI COPILAS

Brăila, 15 (SIR.) — Săteanul Gh. Rădulescu din comuna Mohreanu, județul Brăila, ducându-se să scoată pământ galben de sub un mal, a luat cu el și pe nepotul său, Ion Coman de 5 ani. În timpul săpatului, mărul surpându-se a prins pe unchi și nepot. Cu mare greutate Rădulescu a fost scos, iar copilul a murit strivit. Lui Rădulescu i-a dresat acte de dare în judecată pentru moartea copilului.

UN AVIS CĂTRE CAVALERII ORDINULUI „MIHAI VITEAZUL”

București, 16 (SIR.) — Cavalerii ordinului „Mihai Viteazul” sunt rugați să-și trimită adresele grabnic d-lui gen. Rujinski, str. Puișor nr. 13 București. Odată cu adresele vor trimite și gradul actual pentru a li se face o comunicare urgentă.

INTRUNIREA COMANDANȚILOR SERVICIULUI SOCIAL

București, 16 (SIR.) — Echipa Regale studentești întrerupându-și activitatea, președinția Serviciului Social a ținut să aibă un prim contact cu comandantele și comandanții Serviciului Social. În acest scop a fost convocată o adunare la Muzeul Satului. După cetirea ordinii de zi către comandante și comandanți, au fost rostite cuvântări de către d-nii profesori C. Rădulescu Motru și Gusti.

GRAV ACCIDENT PE ȘOSEAUA PLOEȘTI—BUZĂU

Ploești, 16 (SIR.) — Un grav accident s'a întâmplat noaptea trecută pe șoseaua națională Ploești—Buzău în apropiere de com. Bucov. Mașina 298 Cp. L., venind cu toată viteza spre Ploești, a lovit căruța în care se aflau mai mulți soldați ce urmau să sosească la unitățile din Ploești. Un soldat și un caporal au fost răniți grav, iar caii căruții omorâți. După accident, șoferul, în loc să oprească, a stins farurile, dispărând.

SOLDAT TALAT LA TREN

Craiova, 16 (SIR.) — Soldatul Cojocaru Petre voind să treacă mai repede în stația Băilești, a intrat sub un vagon, însă imediat trenul punându-se în mișcare, a fost transformat în masă de carne.

COPILA CALCĂTĂ DE O CĂRUȚĂ

Constanța, 15 (SIR.) — Copila Elena Boiangiu de 7 ani, din com. Cerchezu, a fost calcată de căruța de săteanul T. Bonarescu. Pe când se ducea la spital, copila a murit.

București, 16 (SIR.) — O telegramă sosită la Direcția Generală C. F. R. anunță că Rapidul Simplon ce circula pe linia Paris—Milano—București, pe când trecea în plină viteză, a fost atacat cu pietre de răufăcători între stațiile Slatina și Recea.

Focarul Costea Ion a fost grav rănit la cap căzând în nesimțire pe mașină. Legiunea de jandarmi cercetează.

Un atac similar s'a produs contra trenului personal 1063 între Văcărești—Târgoviste. Mai multe geamuri de la un vagon de cl. 1 și 2 au fost sparte.

VAGONUL DIRECT BUCUREȘTI— PARIS NU MERGE DECÂT PÂNĂ LA MILANO

București, 16 (SIR.) — În urma dispozițiilor luate de Căile Ferate Federale elvețiene, vagonul direct București—Paris nu mai circula decât până la Milano.

Guvernul britanic nu va recurge la atacuri împotriva femeilor și a copiilor

Marea Britanie va împiedica cu orice preț Germania ca să importe mărfuri și materiale pentru a putea prelungi războiul

Londra, 16 (Rador). — Referindu-se la comunicarea oficială de Miercuri a înaltului comandament al Făhrerului, privitor la metodele germane de luptă în Polonia, d. Chamberlain a declarat următoarele, în Camera Comunelor: „Oricare ar fi gradul până la care vor merge alții, guvernul britanic nu va recurge la atacuri împotriva femeilor, copiilor și a celorlalți civili, în scopul de a-i teroriza. Dacă se va purcede la o acțiune de felul celei sugerate în comunicatul german, este inevitabilă urmarea de a întări și mai mult hotărârea noastră și a aliaților noștri, să continuăm războiul, pentru a ajunge ca amenințarea împotriva căreia luptăm, să fie cu certitudine înlăturată.

Comunicarea germană este de fapt în contradicție vădită, cu recenta declarație a Cancelarului din Reichstag. Restricțiunile pe care ni le-am impus noi ca francezii, în ce privește operațiile propriilor noastre forțe, se bazează pe condiția ca o restricție similară să fie res-

pectată și de inamicii noștri. Bine înțeles, guvernul britanic se va socoti liber, în cazul când astfel de restricții nu sunt de fapt respectate, să ia măsurile pe care le va crede de cuviință. În același timp, nu trebuie uitat că strategia și tactica noastră trebuie să fie conduse în toate fazele lor de unul și același gând, adică, continuarea războiului în chipul cel mai eficace.

ARABII DE PRETUTINDENI AJUTĂ ANGLIA

Londra, 16 (Rador). — Havaș: Intr'un comunicat al ministerului propagandei, se semnalează știrea transmisă din sursă germană, afirmând că Anglia a obținut sprijinul lunei arabe, numai prin șantaj și intimidare. Ministerul informațiilor britanice arată, că numeroase chezașii de lealitate sosesc fără încetare, din numeroase surse arabe. Arabii din Palestina sunt hotărâți să ajute Anglia și aliații ei. Același sentiment domină și în Egipt, în Irak și în alte țări arabe.

Anglia va împiedica Germania ca să importe materii prime

LONDRA, 16 (Rador). — Reuter difuzează următorul comunicat, al ministerului informațiilor:

Propaganda germană urmărește de pe acum să amenințe țările neutre, care au fost informate în termeni limpez, de ceiace socotește Germania că este condita neutră și conduită neneutră. Radio german a și căutat să denatureze scopul politicii britanice privitoare la propagandă, încercând să acrediteze părerea că Anglia urmărește sugrumarea comerțului neutrului.

Marea Britanie nu caută să sugruma conduita vreunei țări neutre. Ea a declarat categoric, că va face tot ce-i stă în putință, pentru a înlesni comerțul neutrului legitim. În niciun caz, politica sa nu urmărește a leza economia țărilor neutre, cu care dorește viu să mențină relații foarte amicale și nicio încercare de niciun fel nu va fi făcută, pentru a împiedica importul normal în țările neutre al alimentelor și altor mărfuri și materiale destinate consumului lor.

Ceiace se știe Marea Britanie să facă, este de a împiedica guvernul german să importe mărfuri și materiale care i-ar îngădui să prelungească războiul. În acest scop, s'a publicat proclamația dela 13 Septembrie, în care se arătau categoriile de mărfuri ce trebuiesc să fie considerate drept contrabandă. Scopul sistemului de control britanic al contrabandei, este de a împiedica importarea în Germania a încărcăturilor de contrabandă, direct sau prin țări neutre. Mari cantități de contrabandă au și fost oprite și împiedicate de a parveni înamicului. Opinia publică din țările neutre, va putea judeca singură,

dece parte se găsește amenințarea contra neutralității lor, dacă provine dela politica controlului contrabandei deschisă de aliați, sau dela campania submarină și dela amenințările abia voalate ale germanilor.

UNIUNEA SUD AFRICANA PARTICIPĂ LA RĂZBOIU ALĂTURI DE ANGLIA

Londra, 16 (Rador). — Hotărârea Uniunii Sudafricane, de a participa la război, a fost luată în plină libertate și fără vreo presiune din partea nimănu, a declarat generalul Smuts, în mesajul său către poporul Sudafrican. Referindu-se la amenințarea germană față de Africa Sudvestică și a propagandei național socialiste de acolo, generalul Smuts a spus:

Este în interesul nostru, să nu așteptăm până ce vine peste noi tăvălugul. Interesele Africii de Sud nu îngăduie ca Germania să capete fără lupte o bază de unde Africa de Sud să fie amenințată fie prin penetrație pașnică, fie prin război. Cel mai bun prieten al nostru într'o lume plină de primejdii este imperiul britanic, care ne oferă de generații întregi, cel mai vădit ajutor. Fiecare pas în progresul nostru constituțional, cât și în câștigarea libertății noastre ca stat, nu numai că au fost primate favorabil de Marea Britanie, dar și sprijinite efectiv de ea. Nu suntem siliți să mergem alături de Marea Britanie, ci considerăm de mândrie și onoare națională ne împing la aceasta atât pe mine, cât și, sunt sigur, pe cea mai mare parte a poporului meu.

CRONICA ARADULUI

Sfintirea Uzinei de apă și a drapelului angajaților dela Arad

Impresionanta solemnitate s'a desfășurat în prezența D-lui Rezident Regal, dr. Alexandru Marta

Arad, 16. — Într'un cadru festiv și foarte impresionant s'a ținut sfintirea Uzinei de apă din localitate și a drapelului angajaților dela această întreprindere municipală, festivitate care a fost onorată cu prezența Excelenței Sale dr. Alexandru Marta, rezidentul regal al ținutului Timiș și a d-lor general A. Vlad primarul orașului Arad, general Grigorie Georgescu, comandantul garnizoanei, colonel Dimitrie Stinghe, prefectul județului, dr. R. Bejan, primajutor de primar, Dimancescu, subdirector la ținut, V. Lazar secretarul general al primăriei Arad, inginer, M. Tripa, directorul uzinelor comunale, Florea Codreanu, protopopul Aradului, a întregului corp funcționaresc al municipiului în uniforme frontului, precum și a personalului disponibil al uzinelor și a unui foarte mare număr de intelectuali din orașul nostru.

Festivitățile sfintirii Uzinei de apă și a drapelului au început la orele 10, Joi, 14 Septembrie crt. prin prezentarea lucrărilor efectuate și vizitarea uzinei, care este un model de realizare românească, astăzi modernizată după ultimele cerințe, apoi la orele 11 a început sfintirea propriu zisă a uzinei, prin serviciul religios oficiat de către părintele protopop, Florea Codreanu, un eminent conducător sufletesc al enoriașilor români dela Arad și un neobosit preot, care după terminarea serviciului divin a ținut o foarte potrivită cuvântare relevând în special, că munca nu trebuie considerată numai ca un simplu mijloc de existență, ci înafară de rezultatele materiale ce se obțin prin ea, să fie cucerit și sufletul, căci numai astfel se poate ajunge la rezultate de neprețuit și la roade binefăcătoare. Credința în Dumnezeu trebuie împreună cu munca căci numai prin legătura acestor doi factori se pot culege multumiri sufletești.

A urmat apoi d. inginer, Mihail Tripa, directorul uzinei de apă, care a făcut un scurt istoric al uzinei și a arătat toate fazele prin care s'a ajuns până la rezultatele eminente de astăzi. Din darea de seamă a d-lui inginer M. Tripa, — un model de conducător și un neprețuit element în serviciile întreprinderilor municipale. — s'au desprins lucruri de o esențială valoare, care laudă cu prisosință capacitatea de muncă și pricepere a numitului director. Uzinele de apă au fost înființate de o societate englezească, care însă n'a fost capabilă să dea randamentul convenit acestor întreprinderi, până ce în anul 1931, când s'a pus uzina sub directă conducere a d-lui inginer, Mihail Tripa, care i-a adus toate îmbunătățirile cheltuiind aproape 10 milioane lei în răstimpul de 8 ani de zile, cât au ținut lucrările de modernizare.

Îmbunătățirile aduse acestei uzini culminează prin aparatul de pulverizare, care dă cea mai potabilă apă de consumat, cece în trecut nu s'a putut realiza.

Vorbește apoi d. general A. Vlad, primarul orașului, care mulțumește în cuvinte foarte elogioase d-lui rezident regal, pentru că a onorat această festivitate cu prezența d-sale și spune că festivitatea de față are o dublă însemnătate: a sfintirii uzinei și a drapelului angajaților. Arată apoi marea realizare ce s'a efectuat, afirmând că până ce în trecut capacitatea uzinei din localitate, sub diferite conduceri și stăpâniri era doar de abia 2 mii cub metri de apă, față de patru mii cât necesita consumația, astăzi prin lucrările efectuate, uzina dela Arad are un randament de 16 mii cub metri de apă, de cea mai bună calitate care servește nu numai sănătatea locuitorilor, dar laudă din belsug capacitatea de muncă și priceperea funcțio-

narului român. Și cum nimic nu se poate face fără Dumnezeu, așa și la primăria Aradului și întreprinderile ei nimic nu se realizează decât prin credință și muncă. Credința în sfințele culori ale drapelului național și muncă pentru întărirea elementului și a drepturilor ro-

Cuvântul d-lui Rezident Regal dr. Alexandru Marta

A luat apoi cuvântul Excelența Sa dr. Alexandru Marta, rezidentul regal al ținutului. D-sa aduce vii mulțumiri pentru frumoasa întâmpinare ce i s'a făcut, apoi laudă mărețea operă realizată de elementele românești, adică la Arad, de oraș de care este legat sufletește foarte mult. D-sa asigură pe toți subalternii d-sale de toată sollicitudinea și sprijinul său și se declară a fi mai mult decât mândru, când constată că Aradul românesc de ieri, plin de avânt și patriotism de pe aște vremuri, trece astăzi pe terenul realizărilor mari și durabile, care consacră capacitatea de muncă a funcționarului român. Felicită pe vrednicul director al uzinei de apă și conducătorul tehnic al întreprinderilor comunale, spunând că conducătorii primăriei Arad se pot mândri cu asemenea elemente destoinice, cari fac fală numelui de român.

Însoțit apoi de d. inginer M. Tripa, și de șefii autorităților a vizitat toate lucrările efectuate și s'a interesat mai de aproape de tot ce este în curs de executare. În fine a mai vizitat și instalațiunile pentru repararea autobuzelor, și a cercetat cu deamănuntul noile mijloace de transport a gumeoaielor manajere, care la fel sunt opera d-lui inginer M. Tripa și care vor fi puse în scurt timp în funcțiune.

Masa comună.

După terminarea frumoasei solemnități dela Uzina a urmat o masă comună, la care au luat parte șefii autorităților, precum și funcționarii superiori ai municipiului Arad.

Aci, primul care a luat cuvântul, a fost d. general A. Vlad primarul orașului, care a salutut pe noul comandant al garnizoanei, d. general Grigorie Georgescu, spunând că deși nou venit printre românii din localitate, totuși s'a încadrat în întregime în aspirațiunile lor. În răspunsul său d. general Gr. Georgescu, spune că este fericit că a putut găsi în localitate oameni atât de buni și de isprăviți, care fac cinste instituțiilor în fruntea cărora stau. Dă asigurări că va sta alături de toate inițiativele bune și nu se va sustrage dela nici un sacrificiu, dacă i se va solicita sprijinul.

Mai vorbește apoi prefectul județului d. colonel D. Stinghe, după care d. dr. Eugen Crăznic, șeful serviciului administrativ ia cuvântul, în numele funcționarilor și spune că este fericit când poate să aducă laude superiorilor primăriei Aradului, care la lucru stau alături de subalternii lor și bucuria o împărtășesc în aceeași măsură cu ei. Conducătorii și subalternii sunt una, cece desigur că dovedește o unitate de vederi. Dar dacă în localitate s'au realizat atât de frumoase infaptuiri — mai spune vorbitorul — atunci tot din inițiativa vrednicilor conducători ai municipiului Arad trebuie să fie turnate în bronz și figurile marilor înaintași ai Aradului, care au fost, Cicio Pop și Vasile Goldiș, prin fața cărora va trebui să defileze întreaga populație dela noi. D-sa este ferm convins că cu asemenea superiori, care își fac datoria — nu va trece multă vreme și Aradul se va închina cu multă evlavie în fața monumentelor, celor doi mari titani ai cauzei românești, care au

mănești de pe aceste meleaguri. Drapelul sfântit ca și uzina sunt cele două mari simboluri ale funcționarului român: prin drapel se manifestă credința, iar prin muncă se arată nobila chemarea a românului de a-și conduce destinele sale.

fost Cicio Pop și Vasile Goldiș, ale caror testamente trebuiesc îndeplinite cu sfințenie. Cu aceasta a luat sfârșit impresionanta solemnitate de astăzi, care curând nu va fi uitată.

Străjerele dela Arad în plină activitate

Arad, 16. — Mai multe unități de străjere din localitate au început să muncească pe teren și cu folos obștesc de mare preț. Câteva detașamente au început adunarea de haine pentru săraci, după cum altele fac conscrierea copiilor mici până la 2 ani, luând și amprentele degetale ale acestora, pentru cazuri când s'ar cere ca anumite măsuri să între în vigoare.

Mai nou — și suntem datori să arătăm acest lucru — străjerele de curs superior sub conducerea comandantelor respective vor lua parte la cursurile pentru pregătirea surorilor de caritate, care vor începe pe ziua de 14 Septembrie crt. și sunt puse sub direcțiunea d-lui dr. Romulus Coțoiu, medicul primar al municipiului Arad, care ne informează că la pregătirea surorilor de caritate se vor face numai lucrări practice, la diferitele spitale din orașul nostru sub supravegherea medicilor de specialitate, care au fost rugați să dea tot concursul lor spre atingerea cât mai rapidă a scopului urmărit.

Dintre comandatele de străjere — vor fi numite conducătoare speciale care vor îndruma pregătirea elevelor străjere și care în orele lor libere vor fi duse să asiste la lucrările ce se fac pentru ușurința suferințelor omenesti.

S'a pus piatra fundamentală a mănăstirii „Maica Domnului” a tularor mângâierilor”

P. Neamț, 16 (SIR.) — Din inițiativa d-lui consilier regal N. Iorga se înalță în munții Neamțului, la Bizac mănăstire pentru veșnica amintire a Marelui Regine Maria care a trăit în aceste locuri în timpul războiului din 1914 fiind părtașă a tuturor suferințelor mănăști și mama răniților. Mănăstirea se va înalța la poalele muntelui, la Poiana Crivaia de pe malul împădurit al Bistriței.

Eri la ora 11 dimineața, d. prof. N. Iorga, d. dr. N. Zigre, ministrul Cultelor și Artelor, pr. Nae Popescu, subsecretar de stat la Culte și autoritățile locale au asistat la punerea pietrei de temelie a acestui sfânt lăcaș. Erau de față sute de plutași precum și numeroși locuitori invitați. Mănăstirea va fi construită după un plan măreț și va avea ca patron „Maica Domnului” a tuturor mângâierilor. După slujba religioasă punerea pietrei de temelie, au vorbit d-nii N. Iorga, dr. N. Zigre și arhiepiscop Valeriu Moglan, evocând mărețea figura a mult regretatei Regine Maria.

Continuă urcările de prețuri la cereale

București, 16. (Rador.) — Urcările de prețuri la cereale continuă. Vânzările de porturi sunt din ce în ce mai active. Vânzătorii însă sunt mai rezervați, așteptând noi urcări de prețuri. Se prevede că în special grâul de calitate mai bună se va bucura de noi urcări odată cu îmbunătățirea condițiilor de plată a produselor noastre de export.

Făcând o comparație între prețurile de azi și cu cele din August și chiar primele zile din Septembrie, se poate constata că orzul a înregistrat într'un interval de zile cca 8000 lei la vagon, secara a căștigat în două săptămâni 6000 lei la vagon.

De unde fasolea de Dunăre, acum doi săptămâni cota 83.000—94.000 lei vagonul, predat la bord șlep Silistra sau Călărași. Azi se poate obține 120.000 de vagon.

Fasolea oioagă sau lată a atins prețul de 135.000—140.000 lei vagonul, Iunie, prin Brăila.

Prima de valorificare la grâu pentru perioada 1 Octombrie—1 Noiembrie n'a fost încă fixată.

La cafeneaua „PALACE”

Cu începere de Sămbătă, 16 Septembrie a. c. concertează în fiecare zi

Celebrul violonist Iosif Zs. Iuga

Laureat cu premiul I al Academiei Regale de Muzică din București

cu concursul d-soarei

Clara

diseus

care va cânta arii naționale și cele mai noi șlagăre. așteptate și agreiate de On. public.

Dans în fiecare seară, dela orele 22. În zilele de Joi, Sămbătă și Duminică concert dela orele 5—7.

Direcțiunea „PALACE”.

Ofensiva franceză la Perl pe Moselle

Germanii au evacuat mai multe orașe — Podul de peste Moselle a fost aruncat în aer — Numeroși prizonieri germani au căzut în mâna Francezilor

Artileria grea din linia Siegfried trage fără încetare de 36 ore

Paris, 16. (Rador.) — Comunicatul oficial din seara de 14 Septembrie: Progresiuni locale, în cursul cărora am făcut prizonieri.

Luxemburg, 16. (Rador.) — HAVAS: AZI DUPĂ AMIAZĂ LA ORA 16, FRANCEZII AU INCEPUT O OFENSIVĂ ÎN APROPIERE DE PERL, PE MOSELLE, ÎN FAȚA LOCALITĂȚII SCHENGEN, CU CONCURSUL CARELOR DE ASALT ȘI A ARTILERIEI GRELE.

DEȘFAȘURAREA METODICĂ ȘI PRUDENTĂ A OPERAȚIUNILOR URGENTE

Paris, 16. (Rador.) — Havas transmite: Presa franceză de Vineri dimineața comentează operațiile militare în curs

În ceea ce privește frontul franco-german, cu tot laconismul voit al comunicatului oficial, comentarii laudă în mod unanim desfășurarea metodică și prudentă a operațiilor începute, subliniind că ele se petrec în afară teritoriului francez. Situația pare confuză pe frontul germano-polon, din cauza divergenței informațiilor din sursă germană și din cea polonă.

Nu se contestă primejdia ce amenință Polonia, cu tot eroismul armatei polone, dovedit în fața unor forțe superioare atât ca număr cât și material, totuși regiunea din preajma Varșoviei tăiată de râuri și mlăștinoasă, pare să fie favorabilă unei defensive îndârjite împotriva unităților motorizate, mai ales dacă vor continua ploile, care au început să cadă.

„Petit Parisien” scrie, că pe frontul francez trupele au consolidat alături pozițiile cucerite în precedent. Eri, ele au realizat noi înaintări locale. De 36 ore, artileria inamică a reacționat puternic lăsând impresia că, comandamentul german s'ar teme să nu se producă un puternic asalt în stil mare, din partea forțelor franceze.

Ocupându-se de frontul polon, scrie că Varșovia organizată de mult timp și întărită fără încetare dela începerea ostilităților, este susținută de numeroase divizii polone. Mareșalul Smigly-Rydz a trebuit să așeze forțele sale principale, pentru a putea opune inamicului o rezistență eficientă, pe un front de luptă redus. Se poate ca el să fie în situația de a da lovituri care să oblige forțele germane să se retragă pentru a se regrupa.

PODUL DE PESTE MOSELLE A FOST ARUNCAT ÎN AER

Paris, 16. (Rador.) — Havas transmite următorul comunicat oficial, din ziua de 15 Septembrie dimineața, dat de marele stat major al armatei franceze: „Operațiile din ultimele zile ne-au îngăduit să ne asigurăm în regiunea dela Nord-Est de Sierck, posesiunea terenului disputat dela începerea mișcării ofensive germane, care se arată în comunicatul din 11 Septembrie seara. În afară de aceasta, am înaintat dincolo de acest teren. În timpul nopții o ameliorare locală din partea primei noastre linii, cu toate ville reacțiuni inamice, în special ale artileriei.

Luxemburg, 16. (Rador.) — HAVAS TRANSMITE: PODUL DE PESTE MOSELLE, LANGĂ LOCALITATEA SCHENGEN, A SĂRIT ÎN AER VINERI DIMINEAȚA LA ORA 9. NICI UN SOLDAT N'A FOST VĂZUT ÎN ÎMPREJURIMI. SFĂRAMĂTURILE PODULUI AU CĂZUT ASUPRA LOCALITĂȚII SCHENGEN, A CĂREI POPULAȚIE FUSESE EVACUATĂ CU O SEARĂ ÎNAINTE.

In Franța s'a format „Guvernul de Război,”

prezidat de d. Daladier

Paris, 16 (Rador). — Agenția Havas transmite lista cabinetului Daladier remaniat.

Daladier, președintele consiliului, războiului și relațiile externe, asistat de doi subsecretari de stat și anume:

Ducos, subsecretar de stat al apărării naționale și al războiului;

Champetier de Ribes, subsecretar de stat al afacerilor străine.

Georges Bonnet, justiție.

Pernot, ministrul blocusului.

Yvon Delbos, educație națională.

Raoul Dautry, ministru al armamentului.

Alphonse Rio, ministru al marinei comerciale.

René Besse, ministru al pensiunilor.

Toți ceilalți miniștri din vechiul cabinet rămân la locurile lor.

Chautemps, ministru de stat.

Sarraut, internele.

Guy La Chambre, marina de război.

Queuille, agricultură.

Mandel, colonii.

Gentil, comerț.

Paul Reynaud, finanțe.

Jules Julien, transmisiuni.

Rucart, sănătate publică.

Pomaret, muncă.

De Monzie, lucrări publice.

D. Colondre, fost ambasador la Berlin, este numit director de cabinet la președinția consiliului, pentru parte diplomatică.

Încercările din cabinet se datoresc demisiilor d-lui Jean Zay, care dorește să

servească pe front și demisiai d-lui Marchandea, care dorește să se ocupe activ de primăria orașului Reims. În sfârșit, din motive de sănătate, și-a dat demisia și d. de Chappedelaine. Deasemeni a demisionat și d. Patenotre, care, în împrejurările actuale vrea să se consacre departamentului său.

D. Daladier a mulțumit foștilor săi colaboratori pentru ajutorul pe care i l-au dat timp de 16 luni.

Creierea departamentelor blocusului și armamentelor a fost impusă de necesitățile momentului.

CE INSEAMNĂ NOUL GUVERN FRANCEZ

Londra, 16 (Rador). — „Manchester Guardian” aduce omagii d-lui Daladier pentru greaua răspundere pe care și-a asumat-o luând conducerea a patru ministere. Această schimbare, scrie ziarul, simbolizează pentru întreaga lume hotărârea Franței de a nu mai ceda niciodată amenințărilor, nici de a asculta făgădueli false, ci de a război până la izbânda definitivă. Deacum înainte d. Daladier va conferi cu șefii militari ca un om înzestrat cu o autoritate considerabilă.

DALADIER CALCA ÎN URMELE LUI CLEMENCEAU

Roma, 16. (Rador.) — Remanierea guvernului francez este larg comentată în presa italiană. Ziarele își exprimă părerea că Daladier ar fi hotărât să calce pe urmele lui Clemenceau și să reia pe seama sa celebra frază „fac război!”.

Varșovia rezistă încă

Cartierul Praga în flacări — Spitalul și casa nunțiului papal distruse de bombe — Eroismul femeilor polone

Comunicatul polon cu privire la situația frontului

Varșovia, 16 (Rador). — Havas comunică: Comandamentul apărării Capitalei a anunțat: Joi 14 Septembrie la ora 23, că în împrejurimile Varșoviei s'au dat în general lupte de patrulare. Atacurile germane, în special acelea date asupra cartierului Woia, n'au dat vreun rezultat, ele fiind respinse dela distanță, grație acțiunii infanteriei și focului de mitraliere. Un tank german a fost incendiat, iar mai multe automobile blindate și un tun antiaerian au fost capturate. Inamicul a suferit pierderi însemnate, având numeroși morți și răniți. În cursul nopții, mai multe case muncitorești au fost incendiate, în cartierul Praga, din cauza bombardamentului aerian. Spitalul din cartierul Praga a fost iar bombardat. O bombă a căzut asupra palatului nunțiului papal. Aviația germană s'a mărginit să facă numai sboruri de recunoaștere.

SPIRITUL DE JERTFĂ AL FEMEILOR POLONE

Varșovia, 16 (Rador). — Agenția Pat anunță: LA APĂRAREA CAPITALEI CONTRIBUIE ÎN MARE MĂSURĂ FEMEILE. ELE TRANSPORTĂ MĂNĂȘTĂRI ȘI ALIMENTE, PANĂ ÎN PRIMELE LINII. DEASEMENE, FEMEILE LUCREAZĂ LA SĂPAREA TRANȘELOR ȘI LA RIDICAREA BARICADELOR. TOATE FEMEILE CARE POSEDĂ PERMIS DE CONDUCERE PENTRU AUTOMOBILE ȘI-AU OFERIT SERVICIILE LOR AUTORITĂȚILOR MILITARE.

COMUNICATUL MARELUI CARTIER POLON

Varșovia, 16 (Rador). — Pat transmite următorul comunicat din 14 Septembrie: În cursul zilei de Joi, aviația germană a continuat bombardamentul. Au fost bombardate între altele, orașele deschise Dubno, Włodzinierz și Radziwilow.

Aviația polonă a bombardat coloanele inamice în marș, în regiunea Rawa Ruska—Lubica. În această regiune au fost doborâte două avioane germane.

În regiunea de Nord, inamicul a pătruns în linia râurilor Narew—Biebrza. La marginea occidentală a marilor păduri din Białowieża, trupele poloneze re-

zistă atacurilor inverșunate ale inamicului.

Atacul unităților blindate ale inamicului în regiunea râului Bug a fost respins de către poloni.

În regiunea Lwow—Kalisz, trupele polone au nimicit un regiment german și o coloană blindată.

Orașul Lwow a fost din nou ținta unui atac din partea unităților blindate germane, secundate de artileria grea, care a tras asupra orașului. Deasemeni, orașul a fost intens bombardat de aviația germană. Armata polonă a reușit să respingă atacul german. Pe câmpul de luptă, germanii au lăsat zece tancuri și mai multe automobile blindate. Artileria antiaeriană a reușit să doboare mai multe avioane de bombardament, în apropiere de Lwow.

AVIAȚIA GERMANĂ CONTINUĂ SĂ BOMBARDEZE ORAȘELE ȘI SATELE DESCHISE

Varșovia, 16 (Rador). — Pat transmite: Aviația germană continuă în fiecare zi, bombardarea orașelor și satelor în care nu există niciun fel de obiective militare.

Cu toate desmintirile germane, există martori oculari printre diplomații și ziaristii străini, cari în mai multe rânduri se găseau în localitățile fără apărare antiaeriană, ce au fost bombardate de aviația germană.

Mii de tineri se prezintă să apere Varșovia

Paris, 16. (Rador.) — Corespondentul Agenției „Havas” transmite din Krzemienic: Frontul dela Varșovia se întărește, iar Polonezii organizează apărarea. Comunicatul Statului Major al generalului Czuma, șeful apărării Varșoviei, declară, că nici o activitate germană nu s'a manifestat pe front și că dimpotrivă Polonezii au atacat, capturând trei tancuri și făcând numeroși prizonieri.

Pe de altă parte răspunzând la apelul primarului, mii de tineri s'au prezentat ca voluntari pentru a apăra capitala. Populația este hotărâtă să lupte prin toate mijloacele împotriva dușmanului fără a se teme de urmări.

Demersul diplomatic al guvernului olandez pe lângă guvernul Reichului

Lwow, 16 (Rador). — Pat transmite: Guvernul olandez care reprezintă în Polonia interesele germane, a făcut un demers diplomatic pe lângă guvernul Reichului, atrăgându-i atenția că aviația germană să înceteze bombardarea orașului Kremenez. Guvernul olandez adaugă că la Kremenez este adăpostit numai corpul diplomatic acreditat în Polonia. Nici guvernul polonez și nici una

din instituțiile militare, nu se găsesc la Kremenez. De altfel chiar gara orașului se află la o depărtare de 4 km.

Cu toate acestea, adaugă Pat, orașul a fost ieri ținta unui intens bombardament german. Bombele au ucis 14 persoane civile și au rănit alți câteva zeci de oameni. Dacă printre membrii corpului diplomatic există victime, n'a fost stabilit până în prezent.

Neutralitatea Italiei în conversațiile anglo-franceze

Problema comerțului italian cu Germania

Londra, 16. (Rador.) — Agenția „Havas” află că în curând vor începe între guvernele francez și englez conversații cu privire la statutul Italiei ca țară neutră. „Daily Express” scrie în această privință: Ambasadorul Angliei așii văzut pe contele Ciano în cursul acestei săptămâni, iar ambasadorul Franței a făcut personal un raport guvernului său. Totuși aceste conversații care au

decurs într-o atmosferă de cordialitate deosebită n'au avut alt scop decât acela de a pregăti calea pentru negocieri. Trebuie rezolvate mai multe chestiuni spinuoase și în acest scop va trebui să se facă apel la experți navali și la juriscunșulți. Principala problemă de rezolvat este aceea a comerțului italian cu Germania, care se face în cea mai mare parte pe Mare.

SPORT

Programul de Duminică La Timisoara: Ripensia-UDR

DIVIZIA NAȚIONALĂ A.

București: F. C. Rapid—Unirea-Tricolor, arbitru d. Bruzner
Venus—C. A. M. T., arbitru d. Tică Ibescu.
Sportul Studențesc—Gloria C. F. R., arbitru d. Petru Vasile.
Baia Mare: F. C. Carpați—Victoria, arbitru d. Tr. Tăutu.
TIMIȘOARA: Ripensia—U. D. R., arbitru d. Iuliu Palfi, Arena Electrică, ora 16.30.
Arad: Amefa—Juventus, arbitru d. Hurnade.

Clasamentul:

Rapid	1	1	0	0	6	0	2
Venus	1	1	0	0	3	0	2
Ripensia	1	1	0	0	3	0	2
Carpați	1	1	0	0	2	0	2
CAMT	1	1	0	0	3	2	2
Victoria	1	0	1	0	0	0	1
Un.-Tricolor	1	0	1	0	0	0	1
So. Studențesc	2	0	1	1	5	6	1
Juventus	2	0	1	1	3	6	1
UDR	1	0	0	1	0	2	0
AMEFA	1	0	0	1	0	3	0
Gloria CFR	1	0	0	1	0	6	0

DIVIZIA NAȚIONALĂ B.

Seria I-a:

Brăila: Dacia Unirea—C. A. O., arbitru d. A. Irimescu.
Constanța: A. S. Constanța—Dragos Vodă, arbitru d. Manole Vlahu.
Ploiești: Tricolor C. F. P. V.—Sporting, arbitru d. Paulini H.
Brașov: Astra—Victoria C. F. R., arbitru d. Beldeanu S.
Craiova: Crai Iovan—Mureșul, arbitru d. Ritter.

Clasamentul:

Tricolor CFPV	2	2	0	0	14	1	4
C. A. O.	2	2	0	0	6	2	4
A. S. Constanța	2	2	0	0	12	4	4
Dragos Vodă	2	1	0	1	4	2	2
Mureșul	2	1	0	1	8	7	2
Dacia Unirea	2	1	0	1	1	3	2
Craiu Iovan	2	0	1	1	2	5	1
Astra	2	0	1	1	2	8	1
F. C. Nistru	2	0	0	2	3	5	0
Victoria	2	0	0	2	1	6	0

Seria II-a:

TIMIȘOARA: Chinezul—Vulturii, arbitru d. Hustig, Arena Banatul, Ora 11.
Petrosani: Jiul—Gloria, arbitru d. Milivoi.
Simeria: C. F. R. (Simeria)—C. F. R. (T.-Severin), arbitru d. Ciorogaru.
Brad: Mica—Minerul, arbitru d. Jean Petrescu.

MEDIAS: Sparta—Electrica, arbitru d. Ionescu Gh.

Clasamentul:

Vulturii	2	2	0	0	6	1	4
Electrica	2	2	0	0	3	1	4
Chinezul	2	2	0	0	11	6	4
Minerul	2	1	1	0	2	0	3
Jiul	2	1	1	0	2	1	3
Mica	2	1	0	1	5	2	2
Gloria	2	0	0	2	6	8	0
CFR Severin	2	0	0	2	2	7	0
Simeria	2	0	0	2	1	4	0
Sparta	2	0	0	2	1	9	0

Seria III-a:

Tg.-Mureș: Monopol—Victoria, arbitru d. Bedeleanu.
Satu-Mare: Barkochba—Olul, arbitru d. Soran A.
Oradea: Crișana—Industria Sârmei, arbitru d. Hobn.
Turda: Cimentul—Olimpia, arbitru d. Aurel Stanciu.
Cluj: Universitatea—Stăruința, arbitru d. Andrei Bogdan.

Seria IV-a:

București: Macabi—Turda, arbitru d. Tănase Tănase.
Galați: Doc—fraian, arbitru d. C. Ștefănescu.
Chișinău: Macabi—Prahova, arbitru d. Clippa A.
Ploiești: Ferro Email—D. V. A., arbitru d. Crețu A.
Cernăuți: Muncitorul—Fr. Româna, arbitru d. maior Timu Gh.

Campionatul districtual:

TIMIȘOARA:
Kadima—Jandarmi, Arena R. G. M. T., ora 15.
Vulturii—Rapid, Arena Vulturii, ora 17.
C. F. R.—Banatul, Arena C. F. R., ora 10.45.

Ancora—Cultura, Arena Vulturii, ora 10.
Juventus—Fortuna, Arena Juventus, ora 17.

Circ III—C. S. H. N., Arena Patria, ora 10.45.

Victoria—Dura, Arena Progresul, ora 17.

Juniori:

Progresul—Chinezul, Arena Progresul, ora 10.

Fratelia—Ripensia, Arena Electrica.

Vulturii—Rapid, Arena Vulturii, ora 15.30.

CAMT—Dura, Arena R. G. M. T., ora 10.30.

Patria—Rapid II, Arena Patria, ora 9.

Juventus—Electrica II, Arena Juventus, ora 15.

Vulturii—Progresul II, Arena Vulturii, ora 13.30.

Ripensia II—C. F. R. II, Arena Electrica, ora 11.

Pitici:

CAMT—Cadima, Arena R. G. M. T., ora 9.

Progresul—C. F. R., Arena Progresul, ora 9.

Electrica—Chinezul, Arena Electrica, ora 9.

Ripensia—Banatul, Arena Electrica, ora 13.

Arad:

S. G. A.—Transilvania

Titanus—Întelegerea

Olympia—Banatul

Unirea—Astra

Gaiana—Tricolor

Vulturul—Fortuna

A. M. R. A.—Sparta.

ECONOMICE

O problemă care se cere reluată și rezolvată fără întârziere

Cazul izlazarilor de pășune pe seama mai multor comune din județul Caraș

Timișoara, 16. — S'a spus și s'a scris în repetate rânduri că jud. Caraș este unul din cele mai oprite județe ale țării. E atata pătorese, atata frumusețe naturală în această parte a Banatului, dar și multă sărăcie, mai ales în părțile muntoase, acolo unde nu există nici-o palmă de pământ pentru cultura cerealelor. Este aiudoma ca în țara Moșilor cari, pentru a-și câștiga pâinea de toate zilele pribegesc pe toate drumurile României.

Cărășanii dela munte, n'au livadă de pomi fructiferi, sunt oameni literalmente săraci, — și aceștia formează majoritatea populației, — din rândul cărora se recrutează minierii, tăcătorii de lemne etc., cari muncesc la Soc. U. D. R. N'au însă toți norocul de-a deveni muncitori industriali, cu atât mai mult că sunt comune mai depărtate de centrele miniere, iar exploatarea de păduri se face în mod redus.

O ocupațiune care pentru populația județului Caraș ar fi rentabilă și salvatoare, este creșterea vitelor. Ea există, nu însă în măsura cuvenită și, mai ales, nu în toate comunele.

Vina acestei stări, ca și a altora multe, se răsfrânge numai asupra conducătorilor din trecut ai țării, care n'au făcut nimic pentru a veni în ajutorul populației din județul Caraș. Nu s'a încurajat creșterea vitelor. Nu s'a dat ajutoare pentru îmbunătățirea rasei vitelor, nu s'au făcut drumuri practicabile pentru a ușura transportul, nu s'au înființat nici cooperative prin cari oamenii să-și poată valorifica produsele. Laptele, care pe cale de industrializare ar putea constitui o frumoasă sursă de venituri pentru această populație săracă, a fost cu totul neglijat.

Dacă s'ar construi drumuri practice, dacă s'ar înființa cooperative lăptării și de valorificare a vitelor și fructelor și dacă s'ar da o deosebită importanță dezvoltării turismului înființându-se cât mai multe hoteluri etc., toate s'ar schimba în județul Caraș; o stare de înflorire ar începe.

Comune fără izlazuri

Din introducerea de mai sus, se vede că îndreptarea stărilor actuale din județul Caraș, este în funcție de rezolvarea mai multor probleme, cari cer și timp și bani, dar mai ales tragere de inimă din partea acelor cari au în mâinile lor destinele acestui neam.

În cele ce urmează, din seria multelor probleme cărșene, desprindem una singură, extrem de importantă și de vitală pentru populația a 14 comune cu un total de aproximativ 60.000 locuitori, cari, pe lângă că n'au nici o brazdă de pământ, printr'o ciudată ironie a destinului, nu au nici o palmă de izlaz pentru năsunatul vitelor.

Viata locuitorilor din aceste 14 comune este extrem de grea, din cauza câștigurilor minime. Numărul celor angajați la Soc. U. D. R. este redus, livezi de pomi fructiferi nu au și nici cu creșterea vitelor nu se pot ocupa.

Deoarece pe teritoriul sărbătorii și al izlazurilor necesare vitelor nu se pot vedea s'au văzut silite a lua în arandă căte un teren dela Soc. U. D. R. și fiind pentru această sumă, destul de grea pentru sărăcia lor.

Dar pe lângă sarcina arenzilor, s'a adăugat și tot felul de amenzi, căci vite nu e om să știe până unde are voie să pască. Amenzile s'au acumulat unele peste altele, reprezentând la un moment dat cifre fantastice. Oamenii ajunseseră într'o situație disperată.

În căutarea unei soluții

Un singur om și-a aplecat urechea sufletului la necesitățile acestor oameni și a pornit o luptă pentru a-i scăpa de toate belele și a-le câștiga izlazuri de pășunat pe seama comunelor. Acesta fost d. dr. Belu, medicul șef al spitalului din Anina care s'a dovedit și un bun medic al rănilor sociale.

Lupta a fost extrem de grea. D. dr. Belu, cu concursul păr. protopop Mustă din Oravița, a mers până acolo încât l-au adus în județul Caraș pe ministru de finanțe și l-au plimbat prin cele 14 comune oprite ca să vadă realitatea cu ochii.

În felul acestei cauze țărănilor a fost câștigată pe jumătate. Conducătorii țării au fost convinși că celor 14 sate trebuie să li se dea izlazuri comunale, așa cum au toate comunele. S'a ales soluția cea mai bună. Să se facă un schimb de terenuri între Stat și Soc. U. D. R. Această din urmă să cedeze pe seama comunelor terenurile ce le arendează pentru izlazuri și să primească în schimb dela Stat, o porțiune din pădurea Poineasca.

În acest sens s'au început tratativele ambele părți au căzut de acord. S'a trecut apoi la îndeplinirea formalităților necesare în asemenea cazuri și s'a format o comisiune care a procedat la măsurarea terenurilor respective.

Impotmolire

Afacerea a fost dusă până la evaluarea terenurilor. Aici s'a împotmolit cauza unor diferende ivite la evaluarea terenurilor U. D. R. care formau obiectul schimbului.

Între timp a intervenit schimbarea de guvern, dosarul cu toate actele a rămas la C. A. P. S. și afacerea n'a mai fost reluată. Locuitorii din cele 14 comune au rămas și astăzi tot fără izlazuri de pășune.

Și toate acestea, din pricina unui mic diferend care putea fi înlăturat, căci — cum am spus — ambele părți interesate, în principiu, căzuseră de acord asupra schimbului.

Problema trebuie reluată

Dată fiind însă importanța acestor probleme, ea trebuie reluată și rezolvată în mod definitiv și fără întârziere cât atât mai mult cu cât, ce a fost greu, s'a făcut. În ce ne privește, nu ne îndoiem că Excelența Sa d. Rezident Regal d. Al. Marta, care de când se află în fruntea Ținutului Timiș, întotdeauna a arătat o deosebită atenție și dragoste față de cauzele drepte ale țărănilor, se va ocupa și de situația acestor 14 comune făcând ca tratativele să fie reluate și schimbul de terenuri, de care am pomțit mai sus, să se facă cu o oră mai devreme.

Căci este dureros să vedem atâta sărăcie și minerie în unul din cele mai frumoase județe ale țării.

Teodor Balas

MICA PUBLICITATE

Folosii mica publicitate a ziarului „D A C I A”
Costul unui cuvânt este 1 leu, minimum 10 cuvinte

Doi elevi sau elevi primesc cu toată întreprinderea. A se adresa: Alexandrina Baba, II, Str. Joffre Nr. 10.

Domnișoară, pricepută și cu multă practică, caută angajament de caserită, ori unde. Cunoaște la perfecție trei limbi. Pretențiuni modeste. Adresa la ziar.

Locuință modernă cu 4 camere și toate dependințele, de închiriat. Informații: Str. Gaspar 3, Elisabetin.

Caut femei de serviciu pricepută în ale casei. Bulevardul Regina Maria 10, Etajul I, ușa 8

DIANA

vata este indispensabilă

INFORMAȚIUNI

istoricul zilei

— In dimineața zilei de 17 Septembrie 1600 s'a desfășurat bătălia de la Mirăslău dintre armatele lui Mihai Viteazul și ale lui Basta.

— Cu ziua de 17 Septembrie 1728 a fost dată porunca emisă de guvernatorul Ardealului către comitate, împotriva preoților români hirotoniști de episcopii ortodoxi din Banat și Maramureș.

— In 17 și 18 Septembrie 1769 armatele rusești comandate de Moldovanschi-Ali-Pașa trecând Nistrul au fost zdrobite de ruși. In urma acestei victorii, rușii au ocupat Moldova.

— In 17 Septembrie 1823 moare Apostolul școlii românești Gheorghe Lazăr, marele dascăl ardelean care a pus temelie școlii din Muntenia (Colegiul Sf. Sava). El a fost înmormântat la Avrig satul său natal.

— La 17 Septembrie 1851 Andrei Șaguna aprobă zidirea și înființarea gimnaziului național românesc la Brașov, din inițiativa celor două biserici de acolo, biserica Sf. Nicolae și Adormirea.

— La 17 Septembrie 1852 tot Șaguna a fost acela care a pus piatra fundamentală la clădirea gimnaziului din Brașov.

— Până la data de 17 Septembrie 1873 Dieza Aradului a fost vârstorită de episcopul Procopiu Ivăcișevici, care la această dată ocupă scaunul Metropoliei.

— La 17 Septembrie 1888 a murit Iulia Hașdeu, fiica marelui cărturar B. P. Hașdeu.

— La 17 Septembrie 1913, Bulgaria a decretat mobilizarea; era semnalul de începerea focului în Balcani.

P. C. MILOȘ

— **REDESCHIDAREA SALII DE LECTURĂ FRANCEZE.** Sala de Lectură și Biblioteca Institutului Francez de Inalte Studii în România din Bul. Regele Ferdinand I. (lângă Cofetăria Bulevard) s'a redeschis și stă gratuit la dispoziția publicului cu cărți, reviste și ziare franceze. In fiecare zi între orele 18—20.

— **Măsuri pentru plasarea elevilor cari n'au putut fi înscriși la liceul „C. D. Loga”.** Deoarece o mulțime de elevi n'au mai putut fi înscriși anul acesta în clasa V-a a liceului „C. Diaconovici-Loga” din Timișoara, din lipsă de locuri, ținutul Timiș a făcut intervenții la ministerul educației naționale pentru deschiderea unei clase paralele, — clasa V-a, — la liceul comercial de băieți, unde să fie plasați în primul rând elevii cari n'au mai putut fi primiți la liceul Loga.

— **PUNEREA PIETRII FUNDAMENTALE A CAZARMEI DIN RADNA.** Duminică 17 Septembrie crt. va avea loc în comuna Radna, festivitatea punerii pietrii fundamentale a cazarmei, în prezența d-ilor: general D. Carlaonț, comandantul Diviziei XI, dr. Florian Ștefănică, pretorul plasei, lng. D. Popa, primarul comunei și alte numeroase personalități.

— **Starea civilă: Nașcuți:** Emeric Szentpáli, Elisabeta Heinrich, Iosif Fabian, Ioan Ostrovan, **Morți:** Ecaterina Bunyor 74 ani, Antoniu Radovan, agricultor Obad 20 ani, Ioan Müller, zidar 64 ani, Nicolae Zischek lucrător 70 ani, Ana Pachel 13 ani.

— **Dr. Hirsch Alexandru,** specialist în boli de piele, venerice urinare și-a re-luat consultațiile. Raze röntgen (x) și ultrasculte, Bul. Ferdinand, Casa Palatului, Tel. 24—26.

— **Avansarea dlui prim procuror Al. Buzoianu.** Distinsul primprocuror al Tribunalului Timiș-Torontal, d. Alexandru Buzoianu a fost avansat la rangul de primpreședinte de tribunal.

— **Ședința consiliului de igienă al județului Timiș-Torontal.** Vineri la prânz a avut loc, la prefectura județului Timiș-Torontal, ședința consiliului de igienă, la care au participat d-nii dr. Pleșa, dr. N. Drăgan și dr. David. S'au discutat diferite chestiuni de ordin sanitar, precum și chestiunea cantinelor școlare, care este o preocupare de actualitate a autorităților din toate județele țării.

— **CONFERINȚA PRETORILOR. D. prefect col. V. Popovici a prezidat, la prefectură, Vineri dimineața, conferința pretorilor din județ. In cadrul acestei conferințe s'au luat în discuție diferite chestiuni curente de administrație, precum și modalitatea continuării în mod normal a muncilor agricole, pe timpul duratei actualilor concentrări.**

— **La Camera de agricultură s'a ținut ieri o ședință asupra căreia vom reveni în numărul de mâine.**

— **Mort într'un accident.** Locuitorul Nagy Matei, în etate de 71 ani, din comuna Mailat, județul Timiș-Torontal a murit în urma unui accident de trăsură, în cursul căruia i s'a fracturat coloana vertebrală. Medicul de circumscripție din Vinga, chemat să-i dea asistență nu l-a mai putut ajuta la nimic. Bănueli de crimă nu sunt.

Stiri școlare

— La „Straja Țării” au fost detașați următorii învățători și învățătoare din Ținutul Timiș: d. Zgriban Dimitrie dela Poșta-Montană la Legiunea Caraș, Șteflea Elena dela V. Porcurea jud. Hunedoara la Direcția Adm. București și d-șoara Popovici Viorica dela Berceșul-Mare la Școala de Comandante din Predeal.

— **D. Romeo Feraru** profesor-maestru la Liceul Industrial de băieți din Timișoara e detașat pe anul școlar 1939—40 la biroul tehnic de desen al „Expoziției-Bazar a atelierelor școlare” din București.

— **Directorii și directoarele de școli primare, înlocuiți pe ziua de 1 Sept. 1939,** sunt îngăduiți să locuiască în locuința școlară până la 26 Oct. 1939.

— **Profesori suplinitori de cooperatie la Școlile Normale cu numiri aprobate pe data de 1 Sept. a. c. în Ținutul Timiș:** la Timișoara băieți d. Gh. Ciurescu, la Arad băieți d. Huroș Simeon, la Lugoj Constantinescu Alex. și la Caransebeș d-nii Țărcovianu și Bleoancă.

— **Manuale școlare pentru clasele primare I., II., III. și IV.,** sunt valabile numai cele monopolizate și editate de Ministerul Educației Naționale.

Bar nou
Azi, Sâmbătă seara se deschide
Barul-Victoria
(fost Royal)

Orchestra de rangul întâi
sub conducerea șefului SĂTARIU
Barul favorit al vremilor de altădată

— **O bătrână epileptică se înneacă, în apa Timișului.** Bătrână Floarea Mianes, în etate de 68 ani, din comuna Parța, județul Timiș-Torontal a încetat din viață în următoarele împrejurări: Femeia s'a dus la râul Timiș cu două uciocare să ia apă. După ce și le-a umplut, înainte de a eși din apă, femeia a fost apucată de un acces de epilepsie și s'a înneecat. Ne fiind bănueli de crimă, Parchetul a dat cuvenita autorizație de înmormântare.

— **In legătură cu importul det aurii din Elveția.** La timp am anunțat că se va cumpăra din Elveția un important stoc de tauri de montă și juninci pentru România, în care scop d. dr. Tiberiu Cristea insp. general zootehnic a și făcut o călătorie în Elveția. Dată fiind însă situația internațională, și mai ales greutatea de transport, cumpărarea de tauri și juninci s'a amânat pentru mai târziu, când situația se va mai limpezi.

Desmințirea unor știri interesate

Pe la sate, în ultimul timp, cu ocazia rechizițiilor ce se fac de armată, umblă mai mulți precupeți de animale, cari fac cumpărături.

Acești precupeți de animale lansează printre țărani șvonul că armata rechiziționează și nu plătește, sau plătește puțin.

In urma acestui fapt, țărani vind pe prețuri scăzute diferite animale, numai ca să primească ceva bani.

Manoperile precupeților fiind bazate pe alarmism și neadevăr, autoritățile dau desmințirea cea mai categorică șvonurilor lansate de ei.

Inceperea anului judiciar la Timisoara

Instalarea noului primpreședinte al Curții de Apel și a nouilor magistrați dela Curte și Tribunal

Timișoara, 16 (Rador). — Vineri la amiază a avut loc în cadrul unor înălțătoare manifestațiuni inaugurarea anului judiciar la Curtea de Apel și la Tribunalul Timișoara.

La Curtea de Apel

La ora 12 s'au adunat în sala secției II. a Curții de Apel numeroși magistrați, avocați și public din elita timișoreană.

D. președinte al secției IV-a Lambri-no deschide ședința festivă, procedând la luarea jurământului noului primpreședinte al Curții de Apel d. Ilie N. Lungulescu. In urmă depun jurământului și ceilalți magistrați nou numiți.

Luând cuvântul în numele magistratilor d. președinte Lambri-no, iar în numele Parchetului General d. procuror general Tului Goruneanu, elogiază personalitatea noului primpreședinte, care a făcut o carieră strălucită având abia 44 ani.

D. avocat Adrian Brudariu, decanul Baroului Timișoara, ia cuvântul în numele corpului avocaților. Dsa salută întinerirea cadrului Curții de Apel, o adevărată primenire. Această Curte de elită a dat în persoana E. S. dlui Dr. Al. Marta, fost primpreședinte al ei, pe Ruzdental Regal al Ținutului Timiș. La Curtea de Casatie avocatul timișorean recunoaște cu plăcere pe fostii magistrații ai Curții de Apel din Timișoara.

Cei 18 000 avocați din țară trebuie să colaboreze cu magistratura pe drumul dreptului și dreptății. D. av. Brudariu își termină cuvântarea felicitând pe noul primpreședinte și pe noul procuror general urându-le spor la muncă.

D. Primpreședinte Ilie N. Lungulescu a răspuns tuturor într'un discurs de mare perfecțiune formală și înaltă ținută spirituală. Primele gânduri ale dsale se duc spre aceia cari au avut încredere în dsa numindu-l în acest post, apoi spre predecesorii dsale și spre colegii de pro-

— **Țigan bătut de cărciumar.** Țiganul Boț Ioan zis Ciurea, din colonia Kuntz, a reclamat poliției că pe când se afla în cărciuma lui Bentiu Pavel, din str. Petru Rareș 3, a fost bătut de acesta și de un chelner, cari i-au spart capul. Țiganul a fost transportat cu Salvarea la sanatoriul Bega, unde a fost pansat și lăsat apoi la domiciliu. Cazul se cercetează.

— **Plângerea locuitorilor din Piața Sf. Gheorghe.** Locuitorii din Piața Sf. Gheorghe. Str. Mercy și Str. 10 Mai ne roagă să arătăm că la inconveniente de până acum legate de construcția imobilului din colțul Străzii Mercy și Piața Sf. Gheorghe (praf și dificultăți de circulație) se mai adaugă zgomotul făcut noaptea de un motor cu explozie folosit pe șantierul numit. Transmitem la iocul competent această plângere.

— **Un student cade în nemsimțire pe stradă.** Eri dimineață la orele 10.45, studentul Tiberiu Gameti a căzut în nemsimțire, în fața cofetăriei „Bulevard”, din Bul. Regele Ferdinand. Studentul a fost ridicat de o ambulanță a Salvării și transportat la domiciliu.

fesiune — magistrați și avocați, cu cari are aceeaș sacră misiune a distribuirii justiției.

La elogiile ce i-au adus d-nii pre. Lambri-no și procuror general Tului Goruneanu, dsa declară că nu-și recunoaște nici un merit. Nu cunoaște decât chinul eforturilor fără să guste din potirul victoriei.

Examinează și stabilește ierarhia celor patru realități: justiția, dreptul, legea și magistratul. Desfășurarea scripitoarei dsale expuneri este ascultată cu atenție încordată de asistență. Încheierea, cu cuvintele „România este întemeiată pe dreptate, iar prin triumful dreptății se va ridica România” este salută-tă cu aplauze prelungite.

Dună o scurtă suspendare de ședință se citește decretul de numire ale nouilor consilieri de Curte d. Vlad Enescu, d. Al. Popărlan și d. Al. Eniu.

La Tribunal

La Tribunalul Timiș-Torontal a avut loc la ora 11 o festivitate anaoasă. Ședința a fost deschisă de d. N. Bărbat, președintele secției IV. După depunerea jurământului nouilor numiți, au vorbit d-nii primprocuror Buzoianu, primprocurier Cornel Stefan, av. Adrian Brudariu, deputat, decanul Baroului Tuturor la răspundea d. St. Deleanu, primpreședinte al Tribunalului mulțumind celor cari i-au elogiat și cerând concursul celor nului avocaților și magistratilor și al funcționarilor judecătorești.

Congresul american a fost convocat

Washington, 16 (Rador). — Președintele Roosevelt a convocat Congresul pentru data de 21 Septembrie, la amiază.

Mai efin ca oriunde

cu mâncări bune și băuturi veritabile veți putea trăi mulți ani...
bun, curat și efin se servește la Restaurantul

„BOLTA RECE” Prop. Bădeanțu Petre
Timișoara Cetate Str. Vasile Alexandri 3 Vis a vis de Banca Românească
Sprijiniți Comerțul Românesc

ULTIMA ORA

Activitate înfrigurată în șantierele germane

Germania construiește noi submarine pentru a sparge blocada britanică

Copenhaga, 16. (Rador.) — Reuter semnalează o corespondență din Berlin a ziarului „Politiken”, care arată că în șantierele navale germane domnește zi și noapte o activitate înfrigurată. Se construiesc nu numai submarine, dar și vase de suprafață cu care germanii voiesc să spargă blocada britanică.

Germanii speră să dea marinei comerciale britanice o lovitură mortală, scufundând un mare număr de vase engleze.

O nouă ieșire violentă a senatorului Borah împotriva modificării legii neutralității

Washington, 16. (Rador.) — Reuter transmite: Lupta izolaționiștilor contra tendințelor de modificare a legii neutralității a fost deschisă de senatorul Borah. Într'un discurs difuzat la radio, cunoscutul militant izolaționist a declarat că modificarea acestei legi, ar țări cu siguranță Statele Unite în război.

În câteva luni — a spus Borah — putem rupe legea pe care națiunea a aprobat-o în unanimitate. Cât timp va mai trebui atunci să treacă, până când vom vedea făcându-se propunerea ca tinerii noștri să fie trimiși în tranșee, odata ce vom fi intervenit în război?

Nouă orientare a politicii sovietice față de Japonia

Numirea unui ambasador al URSS la Tokio

Tokio, 16 (Rador). — Ziarul „Hochi Shimbun” anunță din izvor bine informat, că cu prilejul ultimelor deliberări ale guvernului Uniunii Sovietelor s'a hotărât o nouă orientare a politicii Moscovei față de Japonia. S'a discutat ca urmare restabilirea postului de ambasador sovietic la Tokio, al cărui titular ar urma să fie d. Smetanin, până acum însărcinat cu afaceri. Deasemeni va fi numit și un titular al consulatului sovietic din Tsuruga, vacant de mai mulți ani.

SUCCESE JAPONEEZ ÎN CHINA

Tokio, 16 (Rador). — Agenția „Do-

meni” anunță, că trupele japoneze au capturat Vineri dimineața poziții chin-eze situate la 30 de km. spre Sud de Nanciang.

JAPONEZII NU MAI AU VOIE SĂ CALATOREASCĂ ÎN EUROPA

Tokio, 16 (Rador). — Ministerul de Externe al Japoniei a publicat un regulament care interzice în mod absolut japonezilor de a călători în Europa, dat fiind restricțiile impuse de guvernele europene. Pe de altă parte a cerut tuturor japonezilor aflați în Europa să rămână în țară.

Nici un ministru polon nu se găsește la Cernăuți

București, 16 (SIR.) — În legătură cu știrea difuzată de stațiunile de radio și ziarele din diferite țări despre pretinsă ședere a d-lui Kowscki, vicepreședintele consiliului de miniștri polon, la Cernăuți, ambasada Poloniei a comunicat oficial, că această știre este lipsită de orice temei și că nici un ministru polon n'a părăsit frontierele Poloniei.

A început evacuarea orașelor germane din regiunile amenințate

Copenhaga, 16. (Rador.) — CORESPONDENTUL DIN BERLIN AL ZIARULUI „POLITIKER” SCRIE, CĂ AUTORITĂȚILE GERMANE AU LUAT TOATE MĂSURILE, PENTRU A EVACUA LA NEVOIE 18 PÂNĂ LA 20 MILIOANE DE PERSOANE. ÎN ZONELE MAI AMENINȚATE, EVACUAREA A-ȘI ÎNCEPUT A SE FACE ÎN MASĂ. TEZAUERILE ARTISTICE DIN MUZEE ȘI BISERICI AU FOST TRANSPORTATE ÎN INTERIORUL ȚĂRII.

De ce grăbește Germania campania polonă

Amsterdam, 16. (Rador.) — Corespondentul din Berlin a ziarului olandez „Algemeen” semnalează graba Germaniei de a vedea lichidat frontul din Est cât mai repede cu putință.

Această grabă adaugă ziarul, este deter-

minată de dorința de a putea înlocui pe tinerii din contingentele ce luptă pe frontul de Est, prin contingente mai vechi și a putea cât mai repede transporta trupele tinere pe frontul Occidental.

Anglia va cumpăra provizii de războiu din Statele Unite

New York, 16. (Rador.) — Reuter transmite: Cercurile bancare din New York se așteaptă ca guvernul Marii Britanii să trimită în curând, în America de Nord, o comisiune pentru cumpărarea de provizii de războiu.

Sediul principal al comisiunii va fi în Canada, iar la New York și Washington vor funcționa sucursalele ei.

Agentia DNB despre pierderile germane

Berlin, 16 (Rador). — Agenția D. N. B. transmite: Într'un articol al agenției Pat se vorbește despre lista pierderilor enorme ale armatei germane. Articolul spune între altele că Polonezii au făcut până acum 13.000 prizonieri germani, au luat 170 automobile blindate și au silit să ateriseze 280 avioane germa-

ne. Înaltul Comandament german afirmă că aceste cifre sunt pe de-a-ntregul inventate. Realitatea nu reprezintă decât o parte modestă din aceste cifre fanteziste. Încercarea Poloniei de a ascunde nimicirea armatei polone opiniei publice mondiale dovedește o totală prăbușire.

Cine trebuie distrus în războiul actual

Berlin, 16 (Rador). — Din izvor competent au fost puse la dispoziția Agenției D. N. B. următoarele comentarii: guvernul englez și în deosebi d. Chamberlain afirmă că lupta nu este îndreptată împotriva poporului german, ci numai împotriva cancelarului Hitler și a național-socialismului. Aceasta este devisa propagandei engleze. Nu este însă câtuși de puțin vorba de distrugerea național-socialismului, ci de distrugerea definitivă a unui concurent în domeniul economic, concurent care era crezut în-

vins pentru totdeauna și care a redobândit puteri.

Însuși scriitorul Wells, una din autoritățile lumii intelectuale anglo-saxone, spune că roata destinului nu se întoarce înapoi. Viitorul aparține ordinii noi în afară de cazul când vechea ordine posedă încă forțe îndestulătoare pentru a produce ceva mai bun. Wells constată că aceste forțe lipsesc însă ordinii vechi.

Voluntari străini în armata franceză

Paris, 16. (Rador.) — Numeroase centre de înscriere a voluntarilor continua să primească în fiecare zi peste 1000 străini cari vin să-și exprime dorința de a se pune în serviciul Franței. Oamenii aparținând la 55 naționalități și-au mărturisit voința de a se pune la dispoziția autorităților militare și civile din Franța.

Alertare de pedeapsă pentru militarii germanii

Berlin, 16. (Rador.) — Pe lângă amnistia acordată de curând militarilor, mai sunt iertate: amenziile a căror valoare nu depășește echivalentul a trei luni închisoare, pedepsele disciplinare și închisoarea mai mult de trei luni.

Noua Zeelanda învinge sau cade cu Imperiul Britanic

Wilmington, 16. (Rador.) — Farber, primul ministru al Noului Zeelande a declarat că toate resursele și forțele Noului Zeelande trebuie organizate pentru apărarea țării și a Imperiului Britanic. Toate părțile imperiului sunt strâns legate între ele și trebuie să învingă sau să cadă împreună.

O precizare japoneză cu privire la războiul european

Tokio, 16. (Rador.) — În cercurile oficiale japoneze, se subliniază că politica japoneză de neintervenție în războiul european a fost interpretată în chip eronat, în anumite țări străine și mai ales în Franța și Anglia. În adevăr, ziarele din aceste țări au crezut că pot afirma, că declarația primului ministru japonez ar desvălui intenția Japoniei de a sprijini Anglia și Franța, în războiul european.

În cercurile amintite, se afirmă că această interpretare este lipsită de orice temei.

După căderea orașului Lwow negocieri de pace?

Copenhaga, 16. (Rador.) — Corespondentul din Berlin a lui „Eberlinske Tidende” anunță, că germanii pregătesc o mare ofensivă împotriva orașului Lwow. La Berlin se nutrește speranța că după căderea acestui oraș, să se poată constitui un nou guvern polon care ar fi dispus să negocieze cu Germania.

Măsuri pentru aprovizionarea populației italiene

Roma, 16 (Rador). — D. Mussolini a dat ordin prefecturilor din fiecare provincie, ca echipe speciale să ia măsuri pentru aprovizionarea Italiei cu produse alimentare. S'a hotărât că de la 21 Septembrie să nu se mai folosească gazul decât 7 ore pe zi. Consumarea gazului în obiectele particulare va fi redus. Societatea de gaz a fost invitată să reducă consumul cărbunelui.

Guvernul italian examinează nevoile alimentare ale țării

Roma, 16. (Rador.) — Stefani: Între 7-14 Septembrie s'a ținut la palatul Venezia, sub președinția Ducelui, mai multe reuniuni ministeriale, spre a stabili nevoile alimentare și industriale ale Italiei, în viitoarele 12 luni, examinând problemele privitoare.